

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اللهم صل علی محمد و آل محمد

سوره مبارکه مریم (جله یازدهم)

جله خانوادگی - استاد اخوت ۹۴/۲/۲

برای این که ایام ماه مبارک رجب برایمان مبارک باشد صلواتی عنایت بفرمائید.

بحث امروز جمع بندی سوره مبارکه مریم (س) است:

در جلسات گذشته موضوع ذکر، رحمت، عبد و عبودیت، صراط و تجلی آن بر روی بحث نماز مطرح شد. بحث نماز یکی از موضوعات مهم است که در سور مختلف مطرح می شود اما در سوره مبارکه مریم (س) نماز یک جایگاه ویژه ای پیدا کرده است.

در دوران رشد که دارای ترتیب است توصیه شده که از هفت سال اول پدر و مادر، کودک را با موضوع نماز آشنا کنند و در روایت آمده است که سعی کنید با تشویق، توصیه و حرف زدن با کودکان در هفت سال اول، آن ها با نماز آشنا کنید.

می گویند نوه حضرت امام خمینی (ره) روبروی تلویزیون نماز می خواند، پرسیدند این گونه قبول است گفتند: بله و باید به هر طریق که می تواند بخواند. باید به نماز تشویق کرد و تا قبل از بلوغ مقداری هم سختگیری بشود، به این معنی که توصیه کنید و برایش برنامه ریزی نمائید و سعی کنید تا قبل از بلوغ به نماز صبح هم عادت کرده باشد اما وقتی بالغ شد دیگر فشار روی فرد نیاورید. این نوع برخورد در روایت نیز مطرح شده است، مثلاً اگر صبح برای نماز بلند نشد، می شود گفتگو کرد اما این که اصرار از طرف شما باشد و حالت کراهت ایجاد شود، توصیه نمی شود.

در هفت سال اول نماز به صورت نظام عادت است و در دروان بلوغ برای فرزندتان نماز خواندن معمولاً سخت است. در نمودار رشد به طرف بالا، نماز در کل روز دوره بلوغ بیست دقیقه بیشتر طول نمی کشد و هرچه بالاتر می رود باید نمازش عمیق تر باشد و نه این که زمانش بیشتر باشد! باید سیطره اش در زندگی گسترده شود، از هجده سال به بالا این نماز باید بر زندگی حاکم شود یعنی "تنهی عن الفحشاء" یعنی همین که فرد نماز می خواند او را از فحشا دور کند.

در سنین بالاتر آن چیزی که از نماز مهم است، حالت ذکر بودن است یعنی اگر فرد بیست و چهار ساعت دارد یک موقف‌هایی را برایش گذاشته‌اند: صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشا که باید اوقات بین این‌ها تحت تاثیر نماز قرار بگیرد یعنی زمان خواب و دیگر اوقات در ذکر باشد. در واقع کار نماز این است که به مرور دو کار انجام می‌دهد و خودش را در اوقات گسترده می‌کند؛ سیر اول این است که در زمان‌هایی قرار می‌گیرد که باعث ایجاد مراقبت‌هایی می‌شود و سیر دوم این است که بین نمازها مراقبت ایجاد می‌کند، به خاطر همین به نمازهای پنج‌گانه توصیه شده و در کشورهای عربی این مراقبت به خوبی حس می‌شود. اذان صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشاء؛ به طور مکرر در گوش این‌ها پخش می‌شود. انتظار برای اذان بعدی خودش تولید ذکر می‌کند و در واقع این‌گونه می‌شود که نماز نماز بلوغ هر فرد می‌گردد.

وقتی فرد با نماز بزرگ می‌شود یک سری صفات پیدا می‌کند، در واقع وقتی می‌گویند نماز "مصلین" این می‌شود انواع بلوغ! انسان می‌تواند از وضعیت نمازش به میزان بلوغ خود و انواع بلوغش پی ببرد.

انسان هر چه جلوتر می‌رود باید عشقش به نماز بیشتر و کراهتش از آن کمتر بشود.

کار نماز این است که یک مدل کاملی درست می‌کند که مقدمات دارد، طهارت دارد، واجبات دارد، ارکان دارد، مستحبات و... دارد؛ مقدمات نوعاً شرط علمی است، به این معنی که باید نسبت به آن علم داشته‌باشد. طهارت شرط لازم است یعنی اگر بداند طهارت ندارد نمازش باطل است.

مدل نماز در هر کاری قابل اجرا هست و وقتی انسان عبد می‌شود هر کاری برایش "عند الله" است که یک مقدمات سری واجب دارد. انسانی که عبد می‌شود هر کاری که او را به قرب می‌رساند را انجام می‌دهد. در واقع نماز برای این فرد یک مدل می‌شود که هر کاری را با مدل نماز انجام می‌دهد لذا به این فرد می‌گویند "دائم الصلاة" یعنی هر کاری که انجام می‌دهد از روی مدل نماز انجام می‌دهد.

وقتی فرد به مرحله آخر رشد رسید سعی می‌کند هر کاری را به مدل نماز انجام بدهد، یعنی هم خودش نماز می‌خواند و هم کارهایش نماز می‌خواند. یعنی فرآیند تصمیم تا عملش، شکل نماز به خود می‌گیرند. دیگر این فرد هر نمازش با نماز دیگرش فرق می‌کند، هر کدام از این‌ها تفصیل پیدا می‌کند و وقتی این حالت اتفاق می‌افتد هر عملی که انجام می‌دهد در لحظات پخش می‌شود و این منجر می‌شود که برایش تفصیل داشته‌باشد.

در روایاتی که از اهل بیت (علیهم السلام) وارد شده این است که وقتی امامان به "قد قامت الصلاة" می‌رسیدند رنگ رخساره‌شان عوض می‌شد و وقتی علت را می‌پرسیدند، می‌فرمودند که این جمله نوید "لقاء الله" را می‌دهد و این باعث تغییر حالت امام می‌شد.

انسان دارای مراتب رشد است و نماز انسان هم دارای مراتب رشد است و این مطلب هم قطعی است. بین مراتب رشد فرد و مراتب نماز، یک ارتباط مستقیم وجود دارد یعنی هر چه مراتب رشد بالاتر می‌رود مراتب نماز هم بالاتر می‌رود.

بحث مقبول بودن در نماز خیلی مهم است. ممکن است کسی خشوع و خضوع داشته باشد اما نمازش مقبول نباشد زیرا خشوع از ناحیه‌های مختلفی بر انسان وارد می‌شود و ملاک نیست. همیشه ارتباط از بالا به پایین است.

در شرایط کمال نماز، در سوره مبارکه مومنون خشیت را داریم و همین طور در سوره مبارکه بقره اما در رشد یک نماز، ممکن است خشوع از ناحیه‌های دیگر وارد شود مثلاً ممکن است القائنات شیطان موجب خشوع بشود.

ملاک مراتب نماز علم تفصیلی به مولفه‌های نماز است و این که بتواند برای تک تک اعمال نماز قصد مشخص داشته باشد وقتی می‌گویند حضور قلب، یعنی وقتی می‌گوید "الله اکبر" علم به اکبر بودن الله داشته باشد لذا هر چه مراتب رشد فرد کمتر باشد علم تفصیلی به مولفه‌های نماز هم کمتر خواهد بود.

نماز نشانه قطعی بالارفتن در مرتبه خشوع است اما آن طرف نمی‌توان گفت که هر خشوعی نشان دهنده نماز بالا است.

اگر حال آدم در نماز توام با علم باشد نشانه حقیقی بودن آن است.

یکی از اتفاقات مهم در این سه ماه حرام، بحث نمازهایی است که وارد شده است. کاری که در نوافل می‌کنند این است که نوافل و نمازهای مستحبی یک تغییراتی در ساختار مولفه‌ها ایجاد می‌کنند. نوعاً در کارهای مستحبی این گونه است که هر جا لازم بوده فرد خشوع داشته باشد گفته‌اند که حالت ابتهال و تضرع داشته باشد.

در نمازهای مستحبی خواسته‌اند که نماز حالت علمی داشته باشد و حتماً توام با علم باشد زیرا نمازهای مستحبی بیشتر روی ساختارهای علمی تمرکز دارند.

سیر علمی که در نماز باید اتفاق بیفتد خیلی مهم است، ارزیابی انسان باید روی سیر علمی اش باشد به خاطر همین وقتی مراتب نماز بیان می شود با مراتب ذکر یکسان می شود. (ذکر به معنای هوشیاری است).

در هر نماز (وقت - شرایط) حقایق نهفته شده است که توجه تفصیلی به این حقایق موجب برخوردار شدن فرد از هدایت و رشد می گردد؛ یعنی نماز دارای مولفه های متعدد است و شناخت این مولفه ها و توجه به آن و تعمیم به کارهای دیگر انسان را دارای رشد می کند.

در بین روایات، بیشترین اسراری که بیان شده است در مورد نماز است.

نمازهای نوافل جنبه خودسازی دارند و ارکانی که در مورد نمازهای مستحبی از طریق اهل بیت علیهم السلام وارد شده است بسیار جالب و کاربردی هستند.

نکته: خواندن نمازهای مستحبی به صورت جماعت بدعت است.

در مکتب اهل بیت (علیهم السلام) عبادات باید مصدرشان از اهل بیت (علیهم السلام) باشند.

اطلاعات ما در مورد نماز بیشتر از کتاب های دست دوم است زیرا به کتب روایی رجوع نمی کنیم. در روایات بحث های مفصلی در این مورد شده است اما اطلاعات علمی ما نسبت به نماز خیلی کم است. نماز جزء واجباتی است که پیرامون آن در حوزه طهارتش، مستحباتش و ... یک طیف وسیعی از معارف را به خود اختصاص داده است، تقریباً می توان گفت که بعد از قرآن یا عدل قرآن، بالاترین فریضه ای که در عالم وجود دارد نماز است فلذا بیشترین محل دریافت علوم خود نماز است.

نماز به عنوان عبادت خاص حریم دارد زیرا در نماز قانون علمی است اما دعا یک سیستم عمومی است.

نماز یک ساختار نظام سازانه دارد که حتماً باید از جانب اهل بیت علیهم السلام شکل گرفته باشد و اگر کسی نمازش را از نظام اهل بیت علیهم السلام نگیرد، آن نماز مراتب رشدش را رقم نمی زند و یک نظام دیگری برایش خواهد ساخت.

ان شاء الله این ایام که متعلق به امیرالمومنین امام علی علیه السلام است به برکت ایشان نماز برایمان جدی شود. همان طور که سن مان برایمان مهم است که مثلاً اگر بیست سال مان است باید نماز مان هم بیست ساله باشد و سعی کنیم با سن مان نماز مان هم رشد کند و البته این با علم تفصیلی به اجزاء نماز امکان دارد.

در ليله الرغائب نماز زمان طوري باشد كه قبله اش امام زمان عج الله باشد و مبنای "اياك نعبد و اياك نستعين" خود امام باشند و همه حالت هایش هم با امام باشد كه این می شود رغائب، رغبت.

در ساختار اهل بیت عليهم السلام انسان اول وظيفش را انجام می دهد و بعد به فهم می رسد. و شیوه اهل بیت عليهم السلام این است كه بعد از انجام وظيف به سر آن وظيفه پی خواهید برد. (در انتهای كتاب فرآیند شناسی حجت در مورد ركعت های نماز صحبت شده است).

آرزویمان این باشد كه ابتدا خودمان و سپس همگی اصلاح شویم و برای این كه ان شاء الله آرزوهای افراد حاضر در جمع و همه مومنین و همه انسان های عالم برآورده شود صلواتی عنایت بفرمایید.

تعمیل در فرج امام زمان (عج) صلوات